

Respons

Nigeria: Straff for incest-relasjoner i tradisjonell rett innenfor efik-befolkningen

Problemstilling/spørsmål:

- Kjenner Landinfo til at det er en tradisjon/kultur blant efik-befolkningen (Calabar, Cross River state) i Nigeria som straffer ofre for incest og gjør dem generelt utstøtt i samfunnet?
- Blir en som er utsatt for seksuelle overgrep av sin egen far dømt og straffet av elderrådet og utsatt for overgrep? Vil slike overgrep føre til arr på kroppen for at andre skal kunne gjenkjenne vedkommende som en utstøtt? Dersom man gjenkjennes med slike arr på kroppen (særlig øret), vil man da være generelt utstøtt i Nigeria, og ikke bare på hjemstedet blant efik-befolkningen?
- Blir kvinner som er ofre for seksuelle overgrep av sin egen far og blir gravide, straffet for å nekte å ta abort?
- Finnes det noen strukturer/organisasjoner som incestofre kan henvende seg til?

Innledning

Seksuelle relasjoner mellom nære familiemedlemmer er tabu blant alle verdens folkeslag, selv om det varierer hvilke familiemedlemmer som omfattes av tabuet. De aller fleste samfunn i verden ser på seksuelle relasjoner mellom søsken, med egne barn eller foreldre som forkastelige, mens det er større variasjon på hvilke andre kategorier av familiemedlemmer som regnes som umulige som seksualpartnere. Antropologer bruker heller begrepet tabu om incest enn forbud, siden det er mange samfunn som ikke har noen formelle regler rundt incest, selv om det er konsensus om at det er forkastelig. Dermed varierer det også om ulike samfunn praktiserer straff for brudd på incest-tabuet.

Landinfo har forsøkt å finne informasjon om hvordan efik-befolkningen helt øst i Nigeria tradisjonelt ser på incest, og om overtredelse av tabuet rundt seksuelle relasjoner mellom nære familiemedlemmer fører til straff for noen av partene. Kildetilfanget rundt denne problem-

stillingen er begrenset,¹ og den eneste konkrete relevante informasjonen vi har funnet er to forskningsartikler (Simmons 1960 og Simmons 1961) skrevet av den amerikanske etnologen David C. Simmons, som gjorde et feltarbeid i Calabar på kulturelle tradisjoner hos efik-befolkningen i 1952-1953.

Kjenner Landinfo til at det er en tradisjon eller kultur blant efik-befolkningen (Calabar, Cross River state) i Nigeria som straffer ofre for incest og gjør dem generelt utstøtt i samfunnet?

I Simmons' beskrivelse av seksuelle forhold, ekteskap og barndom hos efik-befolkningen heter det følgende:

Marriage. Sexual relations and marriage are forbidden between members of the nuclear and extended family, parallel and cross cousins, a brother and the wives of a deceased brother or half-brother, and a man and his wife's mother, sister, or daughter. No prescribed penalty for incest exists; the only known case of incestuous relations within the nuclear family occurred at Adiabo Ikot Mbo a few years ago, when a father raped his daughter and subsequently suffered social ostracism (Simmons 1960, s. 161).

Simmons understreker altså at det ikke finnes konkrete regler for hvordan personer som overtrer incest-tabuet straffes, og at den eneste saken han kjenner til førte til at overgriperen ble utfrosset.

Simmons har også studert lokale folkeeventyr og fortellinger, men finner bare ett eksempel på omtale av incestuøse seksuelle relasjoner. Han finner ingen regler for straff av personer som overtrer incest-tabuer i disse fortellingene:

Only one instance of incest is recorded, and this in the creation tale given by Burton (1865) – a tale undoubtedly the product of an Efik acquainted with the Christian origin myth as introduced by Presbyterian missionaries.[...] In this tale, brother-sister incest occurs and represents an explanation of how the offspring of the first man and woman found marriage partners; it is probable that this creation legend is idiosyncratic and not part of normal Efik folklore.

*Unmentioned in the tales are incest prohibitions, detailed procedure of bride-price prestation, coition rights of polygynous wives, sex practices, *ɔ̀di_ɔ̀ɔ̀* 'acquaintanceship' alliances, and clitoridectomy (Simmons 1961, s. 132).*

Landinfo konkluderer ut fra dette at efik-befolkningen tradisjonelt har en ganske vid definisjon av hvilke familiemedlemmer en ikke kan ha seksuelle relasjoner eller gifte seg med, men at det likevel ikke finnes kildebelegg for konkrete former for straff for overtredelse av dette tabuet. Det ene konkrete eksempelet på et oppdaget tilfelle av incest som nevnes førte til at overgriperen ble møtt med alvorlige sosiale sanksjoner, men sier ingenting om at offeret klandres eller møter problemer i etterkant.

¹ Incest er fremdeles et tabubelagt tema som det er lite diskusjon rundt i Nigeria. Det innebærer at det ofte er vanskelig å finne informasjon om det, med unntak av nyhetsoppslag om et fåtall individuelle incestsaker i nigeriansk presse (se for eksempel Akpor 2012, Okhomina 2012 og Usman 2012).

Blir en som er utsatt for seksuelle overgrep av sin egen far dømt og straffet av elderrådet og utsatt for overgrep? Vil slike overgrep føre til arr på kroppen for at andre skal kunne gjenkjenne vedkommende som en utstøtt? Dersom man gjenkjennes med slike arr på kroppen (særlig øret), vil man da være generelt utstøtt i Nigeria, og ikke bare på hjemstedet blant efik-befolkningen?

Som nevnt ovenfor, finnes det ingen konkrete former for straff for seksuelle relasjoner som overtrer incest-tabuet, verken for offer eller overgriper, innenfor efik-tradisjoner, slik de beskrives av etnologen David C. Simmons. Ut fra det slutter Landinfo at det ikke finnes arr eller merker som vil gjøre andre innenfor efik-befolkningen eller i samfunnet ellers i stand til å se på noen at de har vært offer for incest.

Blir kvinner som er ofre for seksuelle overgrep av sin egen far og blir gravide straffet for å nekte å ta abort?

Kildematerialet ovenfor sier ingenting om hvordan efik-befolkningen ser på graviditet som følge av seksuelle handlinger som overtrer incest-tabuet. Det inneholder heller ikke opplysninger som tilsier at den som er offer for incest-overgrep blir tillagt ansvar eller klandret for det.

Finnes det noen strukturer/organisasjoner i Nigeria som incestofre kan henvende seg til?

Landinfo har ikke funnet informasjon om statlige etater eller ikke-statlige organisasjoner i Nigeria som har et konkret tilbud for ofre for incest. Statlige myndigheter i Nigeria organiserer i svært liten grad offentlige tilbud for kvinner som har vært offer for vold eller overgrep.² I den grad den slags hjelpeapparat finnes drives det av frivillige, som lokale kvinneorganisasjoner eller religiøse samfunn.

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet, Utlendingsnemnda og Justis- og beredskapsdepartementet til enhver tid har behov for kunnskap om for å kunne løse sine oppgaver. Landinfos rapporter og temanotater er basert på opplysninger fra både offentlige og ikke offentlige kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder. Kilder som av ulike grunner ikke ønsker å bli offentliggjort, er ikke nevnt ved navn.

En respons er et svar på konkrete spørsmål og problemstillinger som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo. Responser er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema eller et spørsmål, men skal gi svar på de konkrete spørsmålene som er stilt, og ellers inneholde det som til enhver tid trengs av bakgrunnsinformasjon.

Opplysningene som blir lagt fram i responsene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som responsene omhandler.

² Unntaket er ofre for menneskehandel. Nigerianske myndigheter har opprettet en egen etat, NAPTIP, som har som ett av sine mandater å gi bistand til ofre for menneskehandel (se Landinfo 2009 for mer informasjon).

Referanser

- Akpor, Albert (2012, 7. mai). I-N-C-E-S-T - 'Yes, I slept with my daughter but didn't impregnate her'. *Vanguard*. Tilgjengelig fra <http://allafrica.com/stories/201205071023.html> [lastet ned 20. juni 2012]
- Landinfo (2009, 24. august). *Nigeria: Forhold knyttet til retur av kvinner som har vært involvert i prostitusjon i Europa*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra http://landinfo.no/asset/991/1/991_1.pdf [lastet ned 20. juni 2012]
- Okhomina, Osa (2012, 14. januar). Father rapes 7-year-old daughter. *Leadership*. Tilgjengelig fra <http://allafrica.com/stories/201201160429.html> [lastet ned 20. juni 2012]
- Usman, Emily (2012, 19. februar). I-N-C-E-S-T - Daughter bears baby for own father. *Vanguard*. Tilgjengelig fra <http://allafrica.com/stories/201202200710.html> [lastet ned 20. juni 2012]
- Simmons, Donald C. (1960). Sexual life, marriage, and childhood among the Efik. *Africa* 30(2), s. 153-165.
- Simmons, Donald C. (1961). Analysis of cultural reflection in Efik folktales. *The Journal of American Folklore* 74(292), s. 126-141. <http://www.jstor.org/stable/pdfplus/537779.pdf> [lastet ned 20. juni 2012]

© Landinfo 2012

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.